

FÖRBISEDDA BÖCKER

Som enda egentliga eftergift åt vårt 25-årsjubileum har vi till 25 kritiker riktat en rundfråga. Som ett slags motvikt till det vanliga spørsmålet om den bästa, märkligaste eller mest älskade boken har vi bett dem nämna en eller flera böcker som utgivits under de tjugofem åren 1932—57 och som tyckts dem orimligt förbisedda i förhållande till sina förtjänster, som sent eller inte alls rönt det erkännande de borde ha haft. Följande 17 har svarat:

Margit Abenius:

Jag tror att Stina Aronson förr skulle ha funnit sin egen form — och därigenom fått ut mera av sitt rika livsstoff — om hon på ett tidigare stadium hade fått mera stöd av förlaget och en intresserad kritik. (I den anmärkningen inbegriper jag mig själv.) Apropos Stina måste jag nämna Ilmari Kiantos strålande ödemarksepos "Jooseppi från Ryysyranta", en av de sista böcker hon tog del av och som hon inte kunde nog lovprisa. Den boken har blivit i hög grad förbisedd. Jag har en känsla av att finnarna och finländarna över huvud taget lätt kommer lite i skymundan i bokfloden.

Erik Asklund:

Av de författare, vilka relativt sent fått erkännande, tänker jag t.ex. på Tage Aurell, vars tredje bok, "Martina", kom 1937, men som inte uppmärksammades på allvar förrän Knut Jaensson publicerat sin essä om honom i BLM. Jag tänker också på Rudolf Värnlunds bästa 30-talsromaner, som aldrig fick det erkännande de förtjänar. Samtidigt gläder det mig att en så fin författare som Walter Ljungquist först nära 25 år efter debuten slår igenom på allvar.

Gösta Attorps:

För några år sedan läste jag i en recension ungefär följande (det var andra namn, jag kände inte till dem): "Elsa Eriksson kommer utan tvivel att räknas till våra största lyriker genom tiderna; det enda man ville önska är att hon frigjorde sig från sitt beroende av Greta Gustavsson." Vilken författare blir förbisedd i våra dagar? Inte Elsa Eriksson och inte Greta Gustavsson. Kanske någon tyst och avsidig person, fjärran från litteraturbörs, kottier och modejournaler.

Johannes Edfelt:

1. *Gunnar Ekelöf*: sent på jorden (1932).
2. *Karin Boye*: För trädets skull (1935).

3. *Bertil Malmberg*: Flöjter ur ödsligheten (1941).
4. *Erik Lindegren*: mannen utan väg (1942).

Ovanstående är för mig exempel på diktverk som först *relativt sent* nått berättigat erkännande. Säkert finns det under perioden 1932—57 också böcker som fastän förtjänta av uppmärksamhet fått föra en förbisedd tillvaro; något alldeles flagrant sådant fall kan jag emellertid just nu inte erinra mig.

Gunnar Ekelöf:

Den på Margit Abenius' initiativ startade rubriken "Från bokhyllan" tycks i det närmaste ha upphört. Nu var det väl även så att denna rubrik kunde tas, och togs, i en alltför vid bemärkelse: ibland skrevs under den om böcker vilkas utgivningsdatum låg väl nära i tiden, böcker som knappt behövde detta pek-finger för att bli omlästa av inte så få.

Men härom året hade BLM:s redaktion en idé som inte tycks ha kommit till utförande, nämligen att ägna en smula utrymme åt den gamla och bortglömda litteratur som trots allt finns i Sverige och som är svåråtkomlig för allmänheten därför att böckerna aldrig omtryckts och författarna aldrig fått mer än ett efemärt namn, eller därför att det rör sig om brev, biljetter, avskrifter o.d. som göms i arkiven. Ibland kan det väl även röra sig om trots allt intressanta ting som av någon anledning inte fått plats i ganska välkända författares verk.

Den litteraturuppfattning vi ärvt från närmast föregående generationers historiker av facket, och som går igen i nästan all undervisning från skolans till universitetets, är snäv och kan vidgas. Den nästan rabiata nutida traditionslösheten förtjänar att motverkas.

Allan Fagerström:

Jag tror inte att det någonstans finns en litteratur som är så intensivt bevakad som den svenska, och under de tio sista åren av den 25-årsperiod som här ställs på kant — det är de åren jag själv bäst känner till — tror jag inte man kan leta upp en enda bra bok som inte på något håll fått offentligt erkännande, förr eller senare. Tvärtom, är det nog så att åtskilliga böcker genom ett allför starkt prononcerat privattyckande fått ett alltför offentligt erkännande. Men det är ju ingenting att beklaga, på sin höjd att gäspa åt.

Viveka Heyman:

En bok kan vara förbisedd på många sätt. BLM anger två: "Sådana som aldrig fått offentligt er-